

OSMANLI TOPLUMUNDA
KUR'AN KÜLTÜRÜ VE
TEFSİR ÇALIŞMALARI

-II-

© İlim Yayma Vakfı Kur'an ve Tefsir Akademisi
Kur'an ve Tefsir Akademisi Araştırmaları: 4

OSMANLI TOPLUMUNDA KUR'AN KÜLTÜRÜ VE TEFSİR ÇALIşMALARı -II-

Editörler

Bilal Gökkır

Necdet Yılmaz

Ömer Kara

Muhammed Abay

Necmettin Gökkır

ISBN 978-605-63698-1-0

Kapak: TN İletişim

Baskı: Erkam Matbaası, İstanbul

1. Baskı: Şubat 2013, İstanbul

Yazılardaki üslup ve hukukî sorumluluk yazarlarına aittir.

İlim Yayma Vakfı Kur'an ve Tefsir Akademisi

Molla Hüsrev Mahallesi Akıfpaşa Sokak No: 2

34134 Vefa, Eminönü İstanbul

Tel: +90 212 511 22 90 – Faks: +90 212 511 22 90

E-Posta: yazakademisi@gmail.com

OSMANLI TOPLUMUNDA
KUR'AN KÜLTÜRÜ
ve
TEFSİR ÇALIŞMALARI
-II-

Editörler
Bilal Gökkır
Necdet Yılmaz
Ömer Kara
Muhammed Abay
Necmettin Gökkır

İçindekiler

- 7 Giriş
- 9 **Ebussuûd Efendi'nin İrşâdü'l-Akli's-Selim ilâ Mezâyâ'l-Kitabi'l-Kerim Adlı Tefsirinin Müellif Nüshası**
ADEM YERİNDE
- 57 **Osmanlı Tefsir Geleneğinde Hâşiyeciliğin Önemi**
-Şeyhülislam Sa'dî Çelebi'nin (ö. 945/1539) Hâşiyeye-i Süre-i Mülk 'ale'l-Kâdi el-Beyzâvî İsimli Hâşiyesi Örneğinde Bir Değerlendirme-
ŞÜKRÜ MADEN
- 91 **15. Yüzyılda Yazılmış Olan "Enfesü'l-Cevâhir" Adlı Kur'an Tercümesinin Müellifi Meselesine Dair Tespitler**
İSMAİL TAŞ
- 145 **Klasik Osmanlı Dönemi Müfessirlerinden**
Hüsameddin Ali el-Bidlisi ve Tefsirciliği
NURETTİN TURGAY
- 167 **Osmanlı Tefsir Literatüründe Hurufilik İzleri**
KERİM ÖZMEN
- 183 **Niyâzî-i Mısıri'nin Kur'an ve Tefsir Anlayışı**
MAHMUT AY
- 229 **Muhammed b. Âlim el-Aydîni el-Güzelhisari'nin Dua Ayetleri Tefsiri**
EYÜP YAKA
- 261 **Gazzâde Abdullâtif Efendi ve Fütühâtü Kenzi'l-Kur'an Adlı Fâriha Süresi Tefsiri**
RECEP ARPA
- 229 **İslâm Geleneğinde Ümerâ Huzurundaki Bilimsel Toplantıların Osmanlıcası: Huzur Dersleri**
ÖMER KARA
- 371 **Osmanlı Modernleşmesinde Batı Düşüncesinin Kur'an Yorumuna Etkisi Sorunu**
CELAL KIRCA

- 399 **Kur'an'ın Güncel Olaylarla İlişkilendirilmesi**
Sırat-ı Müstakim/Sebilürreşad Mecmuası Çerçevesinde
Osmanlı Son Döneminde Sosyo-Politik Tefsir Yaklaşımı
MEHMET SUAT MERTOĞLU
- 429 **Terkib-i Bend Geleneğine Yanstyan Kur'ânî Unsurlar**
-Ziyâ Paşa ve Muallim Nâcî'nin Terkiib-i Bendleri Çerçevesinde Bir Tahlil-
HARUN ÖGMÜŞ
- 447 **Şeyhulislam Musa Kazım Efendi (1858–1920) ve Safvetü'l-Beyan**
fi Tefsiri'l-Kur'an'daki Tefsir Metodu
ZAFER KOÇ
- 483 **Abdulkadir Sadreddin Efendi ve Miftâhu Kunûzi'l-İslâm**
Adlı Fehrese Türü Eserinin Tefsir Literatürüne Katkısı
ALİ BENLİ
- 493 **Modern Dönemde Kur'ân'ın Türkçeye Çevrilmesi Mâcerâsı**
Zeki Mugâmir'in Türkçe Kur'ân-ı Kerîm Tercemesi
MUSTAFA ŞENTÜRK
- 507 **Osmanlı'nın Son Döneminde Oryantalistlerin Kur'an Hakkındaki İddialarına Karşı**
Osmanlı Ulemasının Yaptığı Çalışmalar -İsmail Fennî Ertuğrul Örneği-
HAKAN UĞUR
- 549 **Elmalılı Hamdi Yazır'ın Bilimsel Tefsir Anlayışı**
RECEP ORHAN ÖZEL
- 573 **Tefsir Usûlü Açısından Bedüzzaman'ın Muhâkemat'ı**
YUNUS EMRE GÖRDÜK